

Recenzija
par sabiedriskā pasūtījuma SIA "Radio TEV" veidotiem
un programmā "RADIO TEV" pārraidītiem audiovizuālajiem darbiem -
raidījumiem "Mēneša labākais", "Mūzikas jaunumi TEV", "Zemeslode TEV",
"Radio TEV Kačā karmu", "Vienīgais Latvijā", "Radio TEV Happy Hour"

Novērtējums veikts, vadoties no sabiedriskā pasūtījuma kritērijiem, izteiktiem normatīvajos aktos, kuri minēti recenzijas sagatavošanas reglamentējošā līgumā.

Sasniegtais rezultāts tika vērtēts no sabiedriskā labuma viedokļa, proti, cik tālu tas ietver sabiedrības ieguvumus atbilstoši EPLL 71. panta pirmajā daļā izvirzītiem sabiedriskā pasūtījuma uzdevumiem.

Raidījumu novērtējums veikts, pielietojot Elektronisko plašsaziņas līdzekļu nozares attīstības nacionālās stratēģijas 2018.–2022.gadam Pielikumā Nr.6 definētos universālos kritērijus un speciālos kritērijus satura, audio un audiovizuālā formāta novērtēšanai. Sniedzot rekomendācijas, tika ievērotas augstākminētā Pielikuma Nr.6 prasības.

Novērtējumā raidījumu secība ir atbilstoša secībai recenzijas sagatavošanas reglamentējošā līgumā, katram raidījumam veltītajā novērtējumā pievēršoties šī raidījuma īpatnībām (vadītāja, redaktora un producēšanas darbs, atbilstība formātam utt.), kā arī sabiedriskā pasūtījuma SIA "Radio TEV" veidoto un programmā "RADIO TEV" pārraidīto audiovizuālo darbu atbilstībai sabiedriskā pasūtījuma uzdevumiem.

Raidījums "Mēneša labākais" (no 2020. gada 11. maija līdz 2020. gada 27. jūlijam veidoto un programmā "RADIO TEV" pārraidīto)

Raidījumam izvēlētais formāts visnotaļ atzīstams par atbilstošu uzdevumam attīstīt mūsdienīgus un daudzveidīgus žanrus un formātus, izteiktam EPLL 71. panta pirmās daļas 16.punktā, kā arī 17. punkta uzdevumam veicināt dažādu sabiedrības grupu pārstāvju līdzdalību programmu un raidījumu satura veidošanā.

Multimediju iespējas, nodrošinot sinerģisku komunikācijas procesu, norāda uz šī formāta potenciālu piesaistīt auditorijas uzmanību, izmantojot - līdzās programmas "RADIO TEV" ēteram - FB, mājaslapu radiotev.lv, Instagram un TikTok. Tomēr mobilais fotogrāfiju un video koplietošanas princips, spriežot pēc raidījuma satura, raidījuma "Mēneša labākais" pārstāvēniecības FB, mājaslapā radiotev.lv un Instagram, pagaidām nav izmantots atbilstoši visām tā iespējām. Jānorāda, ka raidījuma "Mēneša labākais" formāts ļoti precīzi iekļaujas Pielikuma Nr.6 definētajā universālajā kritērijā "Satura pieejamības nodrošināšana daudzveidīgās satura izplatīšanas platformās un sasniedzamā auditorija".

Atzīmējama raidījuma "Mēneša labākais" neesamība podkāstos.

Vērtēšanai piekrītošo raidījumu saturs nerada priekšstatu, ka klausītāji aktīvi iesaistās raidījuma veidošanā, bet, ja pat šis priekšstats ir maldīgs, un klausītāju skaits, kuri gatavi dalīties ar savu personisko pieredzi, ir kupls, tas nav pienācīgi ietverts raidījumos.

Piemēram, "Lielākajam priekam" 11.05.2020. veltītajā raidījumā "Mēneša labākais" ir aprakstīta viena iesūtītā fotogrāfija. Diemžēl, nebija iespējams uzzināt kaut ko vairāk par cilvēku, kas vēlējās dalīties ar prieku, kā arī par to, kas tieši sagādāja šo prieku.

Līdzīgi raidījuma saturs tika veidota jūnija ("Labākais skats") un jūlija ("Mēneša rekords"). Lai arī "Mēneša rekords" (27.07.2020. raidījums) - kāda Zane, kura 30 dienu garumā nolēma izdzert vismaz 2,5 litru ūdens dienā - paver lieliskas iespējas nodrošināt raidījuma lielāku atbilstību

sabiedriskā pasūtījuma uzdevumiem.

Iespējams, ka raidījuma "Mēneša labākais" multimediju iespējas un tā īpatnība nonāk zināmā pretrunā ar izvēlēto ētera laiku (pēc 8.00 no rīta), kad klausīšanās paradumi nav saistīti ar datora lietošanu.

Diezgan augsti vērtējamas raidījuma "Mēneša labākais" vadītāju profesionālās īpašības un iemaņas, kas pārliecinoši norāda, ka projekta īstenošana ir atbilstoša sabiedriskam labumam un to būtu jāturpina sabiedriskā pasūtījuma ietvaros, veicot uzlabojumus producēšanas darbā.

Raidījums "Mūzikas jaunumi TEV" (no 2020. gada 7. maija līdz 2020. gada 31. jūlijam veidoto un programmā "RADIO TEV" pārraidīto)

Raidījumu saturs tematiski diezgan atšķirīgs, tajā ir saskatāma konceptuāla problēma, kura ir raksturīga, veidojot raidījumus gan par notikumiem mūzikā, gan sportā, gan kino – balanss starp nacionālo un starptautisko notikumu atspoguļojumu.

Raidījuma "Mūzikas jaunumi TEV" veidotājiem ar šo sarežģītumu izdevās veiksmīgi tikt galā, kā rezultātā raidījums diezgan pārliecinoši atbilst sabiedriskā pasūtījuma uzdevumam - nodrošināt bērnu un jaunatnes auditorijai atbilstošus informācijas, izglītības, kultūras un izklaides resursus (EPLL 71. panta pirmajā daļā 14. punkts). Kā veiksmīgus piemērus var minēt trīs raidījumus: "Saruna ar dziedātāju Ed Rallīdā. Šoreiz par koncertu Ventspils Mūzikas skolā un tiešraidē!" (12.06.2020.), "Koncerts uz ezera! Šoreiz raidījumā saruna ar Gintu Smuko par viņa koncertu uz Raiskuma ezera!" (02.07.2020.) un īpaši "Ralfa Eilanda pēdējais Online koncerts. Šajā raidījumā par Ralfa Eilanda pēdējo online koncertu, kurš bez maksas pieejams medicīnas darbiniekiem" (01.06.2020). Jāpiebilst, ka tādējādi raidījumā "Mūzikas jaunumi TEV" ir nodrošināts arī reģionālais aspekts, kas arī saskatāms sabiedriskā pasūtījuma uzdevumos.

Pieņemot, ka raidījuma mērķa grupu veido arī Latvijas mūziķi, ar radošu industriju saistītie profesionāļi, augsti vērtējami pēc to atbilstības auditorijas vajadzībām ir raidījumi "Pašnodarbināto mūziķu biedrība. Pandēmijas radītie ierobežojumi mudinājuši izveidot Pašnodarbināto mūziķu biedrību, kas turpmāk pārstāvēs mūziķu viedokli." (13.05.2020.), "Var pieteikties uz atbalstu! Šoreiz raidījumā informācija par Kultūrkapitāla fonda atbalstu radošām personām!" (18.06.2020.), "Atbalsts radošumam! Šoreiz raidījumā par Valsts Kultūrkapitāla fonda mērķprogrammu radošām personām!" (09.06.2020.).

Līdzas ierindojami raidījumi "Stipendija 1000 eiro mūzikai! Radīta iespēja jaunajiem mūziķiem ar stipendijas palīdzību veidot mūzikas darbus!" (13.07.2020.), "LaIPA stipendija! LaIPA paziņo stipendijas 1. kārtas uzvarētājus un izsludina otro kārtu!" (14.07.2020.), "Austras Balva meklē Tīrradni! Šoreiz raidījumā par Austras Balvas konkursu Tīrradnis!" (15.07.2020.)

Savukārt dažos raidījumos, iespējams, būtu vēlams stingrāk ievērot atbilstību žurnālistikas ētikas un profesionālajiem standartiem. Piemēram, raidījumā "Anglijā popularitāti gūst nelegālie pasākumi! Šodien raidījumā par nelegālajiem reiviem, kuri uz Anglijas kartes aug kā sēnes!" (17.06.2020.), ņemot vērā pandēmijas situāciju, par labu nāktu stingrāk izteikta redakcionālā pozīcija attiecībā uz raidījumā atspoguļoto parādību.

Līdzīga problēma ar vēstījuma dinamiku vērojama raidījumā "Pasaules mūziķi ziedo citiem mūziķiem!" (19.06.2020.). Raidījuma nobeiguma klausītājiem uzdots jautājums: Vai Tev izdevās tikt pie kāda priekšmeta no Latvijas zināma cilvēka? Šī raidījuma stāstījuma loģika tomēr virza klausītājus augstāk aprakstīto raidījumu par atbalstu un savstarpējās solidaritātes pusi, pieņemot, ka tieši šie raidījumi veido "Mūzikas jaunumi TEV" pamatdiskursu.

Veicot Raidījuma "Mūzikas jaunumi TEV" sabiedriskā pasūtījuma ietvaros vērtēšanu, jāatzīst,

ka raidījumam ir ilgtspējīgs efekts, tostarp žurnālistikas kvalitātes uzlabošanā. Projektu nākotnē būtu jāturpina sabiedriskā pasūtījuma ietvaros.

Raidījums "Zemeslode TEV" (no 2020. gada 7. maija līdz 2020. gada 30. jūlijam veidoto un programmā "RADIO TEV" pārraidīto)

Raidījuma "Zemeslode TEV" satura vērtība ir saistīta ar sabiedriskā pasūtījuma uzdevumu novērtēt, saglabāt un izplatīt nacionālo un Eiropas kultūras mantojumu (EPLL 71. panta pirmajā daļā 12. punkts). Noteikti jāmin, ka raidījuma veidotāji lielu vērtību nenoliedzami pievērš arī dabas vērtībām. Piemēram, 07.05.2020. pārraidītais raidījums "Īspirkstu cīrulis. Pirmo reizi Latvijā novērots īspirkstu cīrulis! Kur šo putnu var sastapt uzzini, klausoties raidījumu", 02.07.2020. pārraidītais raidījums "Daba Neko Nav Atcēlusi! Šoreiz raidījumā saruna ar Ingu Račinsku par Latvijas Dabas Fonda iniciatīvu "Daba Neko Nav Atcēlusi"!

Tomēr pievēršoties raidījuma atbilstībai Satura kritērijiem, piemēram, redaktora un producēšanas darba kvalitātei, jāmin daži trūkumi tēmu un viesu izvēlē. Raidījumā "Food tūrisms Latvijā! Šoreiz raidījumā saruna ar Kasparu Virsnīti (MyFoodBlogger) par ēdienu garšām Latvijā jeb food tūrismu!" (18.06.2020.) ir acīmredzama neatbilstība vienam no Formas kritērijam - scenārija kvalitātei. Raidījuma viesis uz lūgumu pastāstīt par Latvijas reģionu ēdienu tradīcijām, atbild, ka "tos nav apzinājis un tajos nav iedziļinājās; tās ir diezgan vienādas – ceptas cūkas un kartupeļi visur! Varbūt vēl kāposti..." Pieteikts kā *food* blogeris, stāstot par *food* tūrismu Latvijā, raidījuma viesis pārsvarā pievēršas čili piparu un sparģeļu audzēšanai Latvijā.

Nenoliedzami, pamatots un iespējams varētu būt arī tāds apzināti izvēlēts naratīvs, tomēr minētā raidījuma saturs vairāk norāda uz redaktora un producēšanas darba kvalitāti un raidījuma vadītāja spēju reaģēt neordinārās situācijās. Tas īpaši redzams salīdzinājumā ar perfekti sagatavoto raidījumu "Redzi Latviju – alas! Šajā raidījumā par Latvijas populārākajām alām un to daudzveidību!" (11.06.2020.). Šī raidījuma atbilstība Speciālajam kritērijam attiecībā uz raidījuma vadītāju - prasme uzrunāt, ieinteresēt, piesaistīt auditorijas uzmanību – neizraisa nekādas šaubas.

Uzskatot, ka raidījumu "Zemeslode TEV" noteikti jāturpina sabiedriskā pasūtījuma ietvaros, raidījumu par Latvijas reģionu ēdienu tradīcijām veidošanā varētu palīdzēt Latvijas nacionālā vēstures muzeja rakstu krājums Nr. 13 "Latviešu tradicionālā virtuve", 2007. g. (127. lpp.).

Raidījums "Radio TEV Kačā karmu" (no 2020. gada 12. maija līdz 2020. gada 28. jūlijam veidoto un programmā "RADIO TEV" pārraidīto)

Šī raidījuma iecere vislabākā veidā ir atbilstoša sabiedriskajam labumam, lai, iespējams, raidījuma nosaukums ir diskutabls. Manuprāt, raidījuma satura potenciāls ir pamatojams ar Džona Reisa (John Reith), viena no sabiedriskā medija principu pamatlicējiem, izteicienu, ka sabiedriskais labums vispirms izpaužas ar to, ka sabiedrība kļūst labāka.

Raidījums apliecina arī sabiedrības gaidas par labu un pozitīvu cilvēku izturēšanos vienam pret otru, pret sabiedrību, pret dabu. Tā, jau 4.epizodē (ēters 02.06.2020.) ir ziņots, ka vispopulārāko Radio TEV klausītāja iesūtīto video TikTok noskatījās vairāk nekā 11 tūkstošu reizes. Tomēr, 4 nedēļu laikā klausītāji iesūtīja vien 10 video.

Tādējādi, arī uz šo raidījumu ir iespējams attiecināt saistībā ar raidījumu "Mēneša labākais" minētās multimediju iespējas. Proti, prasmīgāk izmantojot vairākas platformas - programmas "RADIO TEV" ēteru, Instagram, TikTok, FB un mājaslapu radiotev.lv ir iespējams nodrošināt

sinerģisku komunikācijas procesu, piesaistot lielu auditoriju un veicinot sabiedrības pārstāvju līdzdalību raidījumu satura veidošanā (EPLL 71. panta pirmajā daļā 17. punkts).

Raidījums "Vienīgais Latvijā" (no 2020. gada 13. maija līdz 2020. gada 29. jūlijam veidoto un programmā "RADIO TEV" pārraidīto)

Novērtējumu raidījumam "Vienīgais Latvijā" ir vēlme veidot atbilstoši pieteikuma kādam konkursam stilistikai. Pat recenzentam – kam jābūt vēsam! – nebija iespējas atturēties no visas podkāstā pieejamo raidījumu noklausīšanās!

Diezgan skaidri redzama raidījuma garuma evolūcija – ja pirmie 8 raidījumi ir 2 līdz 3 minūtes gari, tad projekta attīstības gaitā konsekventi palikt šīs hronometrāžas ietvaros raidījumu veidotajiem ne vienmēr izdevās.

Tas, protams, nav par labu raidījuma formāta prasībām, bet grūti iedomāties, ka raidījumu par Kārli Bardeli (07.10.2020.), vienīgo Latvijā un pasaulē (?), kurš pārairējis pāri Klusajam okeānam, var iekļaut 2-3 minūtes.

Līdzīgi stāstā (04.08.2020.) par Niku Gulbergu - vienīgo latvieti, kurš savas kulinārijas prasmes izmanto, lai pabarotu F1 komandu! Raidījumā var uzzināt, ar kādām latviešu gastronomiskajām izvirtībām (sveiciens š.g. 18. jūnija raidījumam "Zemeslode TEV"!) ir mēlojusies RED BULL Racing komanda.

Ir saprotams, ka ne vienmēr ir iespējams ievērot formālo noteikumu "vienīgais Latvijā". Piemēram, 23.09.2020. raidījumā par Ievu Lagūnu, kura 4 gadus bija Victoria's Secret modele, 15.07.2020 raidījumā par Eiropas cilvēktiesību tiesas procesa izspēles sacensībām, kuras uzvarēja Latvijas Universitātes studentes.

Par diezgan veiksmīgu paņēmieni šķita raidījumā "Skursteņslauķis zellis Līga Ondzule" (13.05.2020.) izmantotā saite uz vienīgās skursteņslauķes Latvijā Līgas Ondzules kontu FB, tādējādi jau trešajā raidījumā programmas "RADIO TEV" ētera nodrošinot sinerģisku komunikācijas procesu, piesaistot lielāku auditoriju un veicinot sabiedrības pārstāvju līdzdalību raidījumu satura veidošanā. Aizkustinošs ir vairākos raidījumos izskanējušais aicinājums klausītājiem sev apkārt saskaņot un pamanīt unikālas personības – savā ziņā vienīgos Latvijā.

Augstākminētās formāta svārstības nav uzskatāmas par raidījuma "Vienīgais Latvijā" sniegumu mazinošām, lai, protams, formāta stabilizācija nāktu par labu raidījumam, kas perfekti iederas sabiedriskā pasūtījuma ietvaros.

Muzikālais raidījums "Radio TEV Happy Hour" (no 2020. gada 8. maija līdz 2020. gada 31. jūlijam veidoto un programmā "RADIO TEV" pārraidīto)

Šī raidījuma izvērtējamu, iespējams, jāveic pievēršoties ne tikai pašam raidījumam, bet tādai parādībai kā nakts ēters. Jēdzienam ir diezgan gara vēsture, ar to arī plaša nozīme. Vērtējot raidījumu "Radio TEV Happy Hour", "nakts ēters" ir saprotams kā tie raidlaiki, kuri nav pievilcīgi reklāmas izvietošanai, bet kuros, atbilstoši raidorganizācijas redakcionāliem lēmumiem, radio programmā tiek ievietoti raidījumi.

Tādu komerciālo elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbību nenoliedzami var uzskatīt par sabiedrības sociālajām un kultūras vajadzībām un interesēm atbilstošu, piedāvājot nakts ēterā izklaidējošu, iesaistošu un kultūras saturu, lai arī šo sabiedrībai svarīgo pakalpojumu nav iespējams finansiāli nodrošināt ar ienākumiem no pašu komercdarbības.

Diezgan dziļu ieskatu nakts ētera kā sabiedriskā labuma resursam sniedz Marin Bekarelli (Marina Beccarelli), Parīzes Universitātes (*Université Paris 1 Panthéon-Sorbonne*) pētniece. Marin Bekarelli ir mediju vēstures doktore. Doktora grādu ieguva Parīzes Universitātē, pētot nakts radio vēsturi Francijā no 1945. līdz 2012. gadam. Šis darbs saņēma divas akadēmiskās balvas - Francijas Kultūras ministrijas un *Institut National de l'Audiovisuel*.

Žurnālā *The UNESCO Courier* 2020. gada 1. numurā, kas ir veltīts radio, publicēts Marin Bekarelli raksts *Late-night radio: A window on intimacy*. <https://en.unesco.org/courier/2020-1/late-night-radio-window-intimacy>

Raksturojot nakts ētera raidījumu izcelsmi, Marin Bekarelli norāda, ka būtībā tā bija mūzikas programma tiem, kas naktī neguļ - šoferiem *tālbraucējiem* un naktssargiem, maiznīcās un tipogrāfijās strādājošiem, medmāsām, ka arī tiem cilvēkiem, kuriem piemīt bezmiegs. Īpaši strauji attīstījās t.s. "autoradio", pieaugot automašīnu daudzumam. Bet diezgan ātri tika konstatēts, ka nakts radio svarīgs ne tikai tiem, kas cenšas neaizmiest pie stūres. Nakts radio auditoriju paplašināja "nakts pūces", studenti, mākslinieki un vecāka gadagājuma cilvēki. Marin Bekarelli norāda uz tādu nakts ētera sociālo funkciju, ka iespēja nepalīktu dziļā vientulībā dažādu iemeslu dēļ atstumtiem cilvēkiem. Šeit, manuprāt, ir saskatāma atbilstība vienam no sabiedriskā pasūtījuma uzdevumiem, kas ir izteikts Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma vēsturiska redakcijā (līdz 2020. 31. 12.) 71. panta 1. daļā 18. punkta - "paredzēt raidījumus mazākumgrupām un cilvēkiem ar īpašām vajadzībām".

Visticamāk nakts radio pilda šādu funkciju, raidot tiešajā ēterā tad, kad klausītājam ir iespēja piezvanīt uz radio; t.i., nakts ēters zaudēja savu būtību, pārraidot ierakstītus raidījumus, vai izmantojot *voice-tracking*.

Ir saprotams, ka nakts ētera nozīme stipri mainījās, piemēram, no teiksmainiem *Lonesome Gal* laikiem – Vientulīga Meitene, īstajā vārdā Džina Kinga, radio personība, kura 50. gados iekaroja Ameriku. Ir skaidrs, ka tāda mēroga raidījumu, ka *BBC* nakts ētera *Up All Night*, grūti un sarežģīti izveidot Latvijā.

Tomēr, vērtējot muzikālo raidījumu "Radio TEV Happy Hour" ir vēlme uzskatīt, ka arī šis raidījums kalpo kā sabiedrības labuma avots.

Aleksandrs Mirlins

RISEBA mācībbspēks

2020. gadā 23. decembrī